

Vraaggericht werken met oudere migranten met dementie en hun mantelzorgers.

Aanleiding

Hoe kunnen zorgprofessionals zorg- en ondersteuningsvragen bij migranten met dementie herkennen?

In Nederland hebben we een vraaggericht zorgstelsel. Dit betekent dat mensen die zorg nodig hebben hun zorgvraag moeten stellen aan zorgaanbieders, zoals de huisarts.

Onder deze cliënten zijn ook migrantenouderen met dementie. Zij stellen niet altijd (de juiste) zorgvraag. Daarom is het belangrijk dat jij als zorgprofessional een zorgvraag ook bij deze groep leert te herkennen. In deze infosheet vertellen we je hoe je dit kunt doen.

De kennis in deze infosheet is onder andere gebaseerd op de ervaringen van 81 professionals. Dit betekent dat de informatie uit deze infosheet niet voor alle zorgprofessionals geldt. Toch geeft dit document een goede indicatie over het al dan niet herkennen van een zorgvraag bij migrantenouderen met dementie en hun mantelzorgers.

Ouderen met een niet-westerse migratieachtergrond

De komende jaren zal het aantal ouderen met een niet-westerse migratieachtergrond in Nederland toenemen van 70.000 naar ruim 520.000 in 2050.¹ Dementie bij migranten neemt sneller toe dan bij in Nederland geboren mensen. Dat komt doordat gastarbeiders uit de jaren zestig en zeventig ouder worden. Ook komen diabetes mellitus en hart- en vaatziekten vaker voor bij deze ouderen. Deze ziekten verhogen het risico op dementie.²

Dementie en (mantel)zorg

Mensen met dementie hebben op den duur vaak professionele dementiezorg of ondersteuning nodig. Dat is niet alleen goed voor de persoon met dementie zelf, maar ook voor eventuele mantelzorgers of andere naasten. Mantelzorgers kunnen namelijk overbelast raken en lichamelijke of psychische klachten krijgen als ze lang of veel moeten zorgen. Mantelzorgers met een niet-westerse migratieachtergrond raken vaker overbelast dan

¹ <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83784NED/table?ts=1564392063039>

² <https://www.uva.nl/content/nieuws/persberichten/2016/09/migranten-op-leeftijd-veel-vaker-dement-dan-nederlandse-ouderen.html?1568794281908>

Voor de leesbaarheid van de tekst wordt verder gesproken van migranten of mensen met een migratieachtergrond

andere mantelzorgers, omdat ze minder gebruik maken van professionele dementiezorg en -ondersteuning.³

Herkenning van zorg- en ondersteuningsvragen

Door de toename van het aantal oudere migranten met dementie zal ook de behoefte aan zorg bij deze groep toenemen. Alleen weten deze ouderen niet altijd (de juiste) zorgvraag te stellen. Daarom krijgen zij op dit moment niet altijd de juiste zorg en ondersteuning. Voor zorgprofessionals (hierna: professionals) ligt hier een taak om vragen over dementiezorg en ondersteuning te herkennen en oudere migranten met dementie vervolgens te helpen.

We onderzochten hoe zorgprofessionals zorgvragen signaleren bij niet-westerse migranten met dementie en hun mantelzorgers. Deze infosheet geeft de resultaten weer van dit onderzoek. We keken welke verschillende factoren invloed hebben op de herkenning van zorgvragen, en hoe professionals met deze factoren omgaan. Tot slot geven we informatie en tips over hoe professionals zorgvragen kunnen herkennen, en niet-westerse migranten en hun mantelzorgers de beste zorg kunnen geven.

Methode

Voor het onderzoek hebben 81 professionals een vragenlijst ingevuld en zijn vier professionals geïnterviewd. Deze vragenlijst was opgebouwd uit een aantal meerkeuze- en open vragen. Door het aantal respondenten zijn de resultaten niet representatief voor alle professionals. Toch geeft dit document een goede indicatie over het al dan niet herkennen van een zorgvraag bij migrantenouderen met dementie en hun mantelzorgers. Ook kunnen de tips professionals in het werkveld goed verder helpen.

Ervaringen van zorgprofessionals met migranten met dementie en hun mantelzorgers

Bereik van migranten met dementie en hun mantelzorgers

Uit het onderzoek blijkt dat professionals ervaren dat migranten met dementie en hun mantelzorgers minder gebruik maken van dementiezorg en -ondersteuning. Dit heeft te maken met het vraaggerichte zorgstelsel in Nederland. Als cliënten zelf geen vragen stellen en/of duidelijk maken dat zij behoefte hebben aan zorg of ondersteuning, komt deze er ook

³ <https://www.deltaplاندementie.nl/nl/home/%E2%80%98mantelzorgers-van-oudere-migranten-zijn-vaak-onbekend-met-dementie%E2%80%99>

niet. Daarnaast hebben professionals het idee dat een groot deel van de zorg thuis wordt gedaan en door familie wordt opgevangen. Deze bevinding sluit aan bij de gegevens die aanleiding gaven tot dit onderzoek.

Het kost de professional tijd om over dementiezorg en -ondersteuning in gesprek te gaan met migranten met dementie en hun mantelzorgers. De ontwikkeling van een vertrouwensband tussen de cliënt met een migratieachtergrond en de

Bepaalde cliënten ervaren verschillen tussen de zorg in Nederland en hun land van herkomst. Een zorgprofessional vertelt: *“Zij gaven aan, wij gaan naar de huisarts, gaan daar zitten en zijn aan de beurt en kunnen ons verhaal doen en worden meer aan onze hand meegenomen. En hier ga je naar de huisarts en heb je tien minuten om je verhaal te doen”.*

zorgprofessional vereist meer inzet van de professional. Er is niet altijd tijd om hier aandacht aan te besteden. Hierdoor blijven sommige migranten buiten het gezichtsveld van de zorgprofessional. Ook zijn migranten minder gewend aan het vraaggerichte stelsel, zijn er verschillen in taal, en moet de zorgprofessional meer uitleg geven om de beschikbare zorg toe te lichten.

Herkenning van zorg- en hulpvragen bij migranten met dementie en hun mantelzorgers

De helft van de bevroegde professionals herkent vaak of altijd zorg-of hulpvragen bij migranten met dementie en hun mantelzorgers. Dit kunnen vragen zijn over de ziekte dementie, over de mogelijkheden van zorg en ondersteuning, of over gedragsverandering bij mensen met dementie. Deze professionals zijn zich misschien al meer van bewust van het feit dat zij extra moeten letten op zorg- en ondersteuningsvragen bij migranten. De andere helft van deze bevroegde professionals herkent nooit of bijna nooit vragen. Dit zou kunnen betekenen deze professionals zich minder bewust zijn van een mogelijke zorgvraag, en daardoor minder vaak vragen herkennen.

Van de bevroegde professionals herkent (bijna) nooit dat er extra zorg-of hulpvragen zijn bij migranten met dementie en hun mantelzorgers.⁴

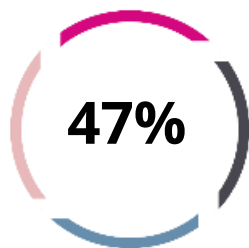
⁴ ten opzichte van autochtone ouderen en hun mantelzorgers.

Wat kan zorgprofessionals helpen bij het signaleren van zorgvragen bij migranten met dementie?

Begrijpelijke informatie over dementie voor migranten en hun mantelzorgers

Voor migranten met dementie en hun mantelzorgers is weinig begrijpelijke informatie beschikbaar over dementie(zorg). Informatie is er vaak alleen in het Nederlands, zonder filmpjes of plaatjes. Mensen die geen Nederlands spreken of niet kunnen lezen, kunnen deze informatie niet begrijpen. Daarom is het belangrijk om begrijpelijke informatie over dementiezorg en aanbod beschikbaar te stellen. Dit kan zorgprofessionals helpen om de zorgvraag bij migranten met dementie en hun mantelzorgers beter te signaleren. Pas als je weet wat er nodig en mogelijk is, kun je er naar vragen.

Deze informatie is nu nog te weinig voorhanden. Professionals hebben moeite om de informatie te vinden die aansluit bij de cliënt. Als de informatie er wel is, dan is deze lastig te vinden, omdat deze bijvoorbeeld niet gebundeld is.

Van de bevroagde professionals vindt dat de informatie over dementiezorg en -hulp moeilijk te begrijpen is voor migranten met dementie en hun mantelzorgers.

Gebrek aan ondersteuning voor professionals

Professionals die vanuit hun werk ondersteuning krijgen om ook aan migranten met dementie en hun mantelzorgers goede persoonlijke zorg te geven, herkennen meer zorgvragen. Toch geeft een groot deel van de bevroagde professionals aan dat ze nooit of niet vaak deze ondersteuning krijgen.

Wat kan professionals helpen?

Zorgorganisaties kunnen zorgprofessionals ondersteunen door beleid te maken dat zich richt op de verschillen tussen cliënten die zorgprofessionals tegen kunnen komen tijdens hun werk. Daarbij kunnen zorgorganisaties extra informatie geven over het herkennen van vragen bij migranten met dementie en hun mantelzorgers.

Ook kunnen zorgorganisaties meer rekening houden met de extra tijd die soms nodig is om migranten met dementie en hun mantelzorg de juiste zorg en ondersteuning te geven. Tot slot kunnen zij professionals stimuleren en financieel ondersteunen om trainingen te volgen over omgaan met migranten met dementie en hun mantelzorgers.

Hulpmiddelen

Training zorgen doe je samen – communicatie met migranten met dementie en hun mantelzorgers. Incompany training

De gesprekslijst "Zorgen doe je samen" kun je inzetten bij je gesprek met een mantelzorg van een oudere met een migratieachtergrond met dementie. Door deze gesprekslijst te gebruiken krijg je meer informatie en inzicht over de oudere zelf, en de rol van familie bij migranten met dementie.

In deze training leer je om je communicatie beter te laten aansluiten op de behoefte van de (mantelzorg) van een migrant met dementie. Je krijgt informatie over dementie bij migranten, en inzicht in de rol van hun familie. Ook krijg je adviezen en oefeningen voor communicatie met mantelzorgers en migranten met dementie.

Interactie tussen professional en cliënt

Zorgprofessionals geven aan vaak of (bijna) altijd de volgende zaken te ervaren bij migranten met dementie en hun mantelzorgers;

- Taalverschillen,
- Verschillen in zorgverwachtingen
- Verschillen in het beeld van de ziekte

Professionals die zich meer bewust zijn van de verschillen in verwachtingen van zorg tussen zichzelf en de cliënt, herkennen meer zorgvragen. De verschillen in culturele achtergrond tussen de professional en een cliënt hoeft de herkenning van zorgvragen niet te beïnvloeden. Zo kan non-verbale communicatie genoeg zijn om erachter te komen wat een cliënt nodig heeft.

Wat kan professionals helpen?

Het is en blijft heel belangrijk dat professionals zich inleven in een cliënt. Dat geldt voor alle mensen met dementie en hun mantelzorgers. Dus ook voor cliënten met en migratieachtergrond. De ene mens is de andere niet. Door bijvoorbeeld te zoeken naar specifieke interesses bij een migrant met dementie kunnen professionals een betere relatie en vertrouwensband met hen opbouwen.

Samenwerking tussen professionals

Zorgprofessionals die meer samenwerken met andere professionals herkennen meer vragen dan professionals die minder samenwerken met hun collega's. Professionals houden meer rekening met mogelijke extra zorgvragen van een cliënt als zij algemene kennis en

ervaring over werken met migranten met dementie uitwisselen in hun eigen team of met andere teams.

Wat kan professionals helpen?

Het kan zorgprofessionals helpen om met elkaar te overleggen hoe ze om kunnen gaan met migranten met dementie en hun mantelzorgers. Door ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren, kunnen professionals meer inzicht en grip krijgen op hoe ze vragen bij migranten met dementie en hun mantelzorgers beter kunnen herkennen.

“Er zijn wel vaak ideeën over het woord Alzheimer, maar dat dementie een verzamelnaam is van veel vormen van dementie is vaak helemaal niet bekend.”

Over het leren van andere professionals: ‘We leren veel van hen (red: andere professionals). Zij zijn vaak al wat langer bezig dus dan kun je nog wat meer afkijken van hoe zij dingen precies aanpakken’.

Hulpmiddelen om zorgvragen bij migranten met dementie te signaleren

Werkvormen dementie bij oudere migranten. Hier zijn vier werkvormen beschikbaar;

- Levende sociale kaart voor dementiezorg en –ondersteuning bij migranten;
- Multidisciplinaire teambijeenkomst voor dementiezorg en –ondersteuning bij migranten;
- Intervisie voor dementiezorg en-ondersteuning bij migranten. Ook andere werkvormen
- Rollenspel voor dementiezorg en –ondersteuning bij migranten.

Casus “het echtpaar Demir”. Casus: hoe kun je als zorgprofessional beter om gaan met dementie bij migranten en te communiceren met een patiënt en diens familie met een andere culturele achtergrond.

Checklist mantelzorgoverbelasting. Eenvoudige checklist om overbelasting bespreekbaar te maken. Met deze checklist vind je gemakkelijk de juiste woorden voor een gesprek met mantelzorgers.

Gesprekslijst *zorgen doe je samen*: vragen om in gesprek te gaan met mantelzorgers van oudere migranten met dementie.

Achtergrondinformatie

Wie zorgt voor oudere migranten? Publicatie over de rol van mantelzorgers, sleutelfiguren, professionals gemeenten en ouderen zelf.

Omgaan met verschillen en diversiteit. Thema van Dementiezorg voor Elkaar over het omgaan met verschillen en diversiteit tussen mensen.

Handige websites

www.dementiezorgvoorelkaar.nl

www.pharos.nl

www.gezondinnederland.info

<https://www.huisarts-migrant.nl/>

Voor verdere informatie over het onderzoek of de volledige uitwerking kunt u contact opnemen met Anne-Lous Post. Email: annelouisepost@outlook.com

Arthur van Schendelstraat 600 2^e etage

Utrecht

030 234 98 00

www.pharos.nl

Gezondheid en kwaliteit van zorg voor iedereen